

**ДАНИЙ МАТЕРІАЛ НАВЕДЕНИЙ В ЦІЛЯХ
ОЗНАЙОМЛЕННЯ, ЧЕРЕЗ ЦЕ ПРОДЕМОНСТРОВАНІЙ НЕ
ПОВНИЙ ОБСЯГ РОБОТИ**

**МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА
РОБОТА**

**на тему: «Аналіз безпеки праці на підприємствах під час
воєнного стану та сучасних загроз»**

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	9
ВСТУП	10
РОЗДІЛ I. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТОВ «МОЛОЧНА КОМПАНІЯ «ГАЛИЧИНА».....	13
1.1. Організація охорони праці під час воєнного стану.....	13
1.2. Зміни у законодавстві з охорони праці під час воєнного стану.....	19
1.3. Загальна характеристика ТОВ «Молочна компанія «Галичина»	26
РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ПРАЦІ НА ТОВ «МОЛОЧНА КОМПАНІЯ «ГАЛИЧИНА».....	30
2.1. Функціонування СУОП на підприємстві	30
2.2. Виробничі процеси та обладнання ТОВ «Молочна компанія «Галичина».....	34
2.3. Особливості умов працівників ТОВ «Молочна компанія «Галичина».....	37
2.4. Проведення інструктажу та навчання персоналу. Медичний огляд працівників та забезпечення працівників підприємства спецодягом, спецвзуттям та іншими засобами індивідуального захисту	41
2.5. Аналіз організації охорони праці на підприємстві під час воєнного стану та ризиків ракетних ударів.....	45
РОЗДІЛ III. АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «МОЛОЧНА КОМПАНІЯ «ГАЛИЧИНА»	51
3.1. Аналіз фінансово-економічних показників діяльності підприємства.....	51
3.2. SWOT-аналіз та SPACE- аналіз діяльності підприємства.....	60
3.3. Визначення стратегічних перспектив розвитку підприємства.....	68
РОЗДІЛ 4. ШЛЯХИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ УДОСКОНАЛЕННЯ БЕЗПЕКИ ПРАЦІ НА ТОВ «МОЛОЧНА КОМПАНІЯ «ГАЛИЧИНА» ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ ТА СУЧАСНИХ ЗАГРОЗ	71
ВИСНОВКИ	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	83
ДОДАТКИ.....	91

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

- АЕС – атомна електростанція
- ГДК - граничнодопустимих концентрацій
- ДСНС- Державна служба України з надзвичайних ситуацій
- КВЕД - Класифікація видів економічної діяльності
- МВС – Міністерство внутрішніх справ
- МОУ- Міністерство оборони України
- НС – надзвичайна ситуація
- ПАТ – Публічне акціонерне товариство
- ПЛАС - план локалізації та ліквідації аварійних ситуацій
- ПП – приватне підприємство
- ПК – програмний комплекс
- СУОП - система управління охороною праці
- ТОВ - Товариство з обмеженою відповідальністю
- ТОВ «МК «Галичина» - ТОВ «Молочна компанія «Галичина»
- ТМ – торгова марка
- ЦЗ – цивільний захист
- SWOT- аналіз - Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats - Сильні сторони, Слабкі сторони, Можливості і Загрози.
- SPACE аналіз - strategic position and action evaluation – оцінка стратегічного становища та дій
- ISO - Міжнародна організація зі стандартизації
- НАССР (Hazard Analysis and Critical Control Point) - система аналізу і контролю критичних точок і ризиків

ВСТУП

Забезпечення безпеки працівників на роботі у мирний час потребує багато зусиль, впровадження передових методів управління та технологій, ресурсів. З настанням та в умовах війни функціонування суб'єктів господарювання суттєво ускладнюється навіть на умовно безпечних територіях, що позначається і на управлінні системою охорони праці як невіддільному складнику загальної системи управління підприємством. Зумовлено це тим, що суспільство раптово стикається з досі невідомими йому та непередбачуваними загрозами. Навколишнє середовище, зокрема робоче, раптово стає максимально ворожим та підступним. Раптом виникає необхідність дуже швидко ухвалювати відповідальні рішення. А персонал до цього часто не готовий.

З початком повномасштабного вторгнення росії в Україну та впровадженням воєнного стану на всій території нашої держави постало питання організації охорони праці в нових умовах, оскільки зміни в законодавстві торкнулися всіх сфер життя. Терміново потрібно було запроваджувати ряд регуляторних змін, покликаних стабілізувати галузь та вирішувати критичні проблеми, зокрема, створення безпечних і безаварійних умов праці на суб'єктах господарювання під час експлуатації електричного устаткування та мінімізації ризиків виникнення нещасних випадків на виробництві в умовах воєнного стану.

Велика кількість вчених займалися дослідження даного питання, з яких авторами Цимбал Б.М., Петрищев А.С., Древаль Ю.Д., Малтко Ю.Д., Шароватова О.П., Веретеннікова Ю.А. було відмічено, що під час воєнних (бойових) дій рівень техногенних та професійних ризиків збільшується на об'єктах підвищеної небезпеки, бо можуть призвести до аварійних (надзвичайної) ситуацій та масової загибелі людей, внаслідок викидів радіоактивних, хімічних речовин, затоплення, вибухи, пожежі та ін. На думку авторів специфічними загрозами для цивільних працівників є ураження стрілецькою зброєю, повітряна небезпека, загроза вибуху, аварії та техногенні катастрофи.

Аналізом безпеки праці на підприємствах під час воєнного стану вивчали також Ашихміна А.Н., Ковбача Ю.М., Хімінець В.Є., Лотарєва Д. В., Ткачук А.І., Пуляк О.В., Соколан Ю. С., Романішина О.В та ряд інших.

Однак, незважаючи на значну кількість наукових розробок, присвячених безпеці праці, недостатню увагу приділено окремим аспектам даного питання, зокрема розробці рекомендацій щодо удосконалення системи охорони праці зважаючи на ракетні удари та загрози масового ураження.

Мета дослідження: розробка теоретичних положень, методичних засад і практичних рекомендацій щодо вдосконалення безпеки праці на підприємствах під час воєнного стану та сучасних загроз на прикладі ТОВ «Молочна компанія «Галичина»

Відповідно до вищезазначеної мети виділено наступні завдання магістерської кваліфікаційної роботи:

Досягнення заданої мети потребує виконання **наступних завдань:**

- проаналізувати організацію охорони праці під час воєнного стану;
- дослідити зміни у законодавстві з охорони праці під час воєнного стану;
- охарактеризувати діяльність ТОВ «Молочна компанія «Галичина»;
- описати діяльність СУОП на підприємстві;
- провести дослідження виробничих процесів та обладнання ТОВ «Молочна компанія «Галичина»;
- розглянути особливості умов працівників ТОВ «Молочна компанія «Галичина»;
- проаналізувати проведення інструктажу та забезпечення працівників спецодягом;
- проаналізувати організацію охорони праці на підприємстві під час воєнного стану та ризиків ракетних ударів;
- дослідити фінансово-господарську діяльність ТОВ «Молочна компанія «Галичина» та визначення стратегічних перспектив розвитку підприємства;
- запропонувати шляхи та рекомендації удосконалення безпеки праці на ТОВ «Молочна компанія «Галичина» під час воєнного стану та сучасних загроз.

Об'єкт дослідження - безпека праці на ТОВ «Молочна компанія «Галичина».

Предмет дослідження - теоретичні і методичні аспекти охорони праці під час воєнного стану.

У процесі написання роботи використовувалися наступні **методи дослідження**: загальнонаукові методи, з яких теоретичний аналіз наукової літератури з даної теми; метод аналізу і синтезу (узагальнення інформації), методи стратегічного аналізу модель SWOT- та SPACE-аналізу; для розрахунку оптимального прийняття рішень критерій Вальда; для дослідження показників фінансово-господарського стану: статистичний аналіз, метод спостереження та метод обчислення коефіцієнтів.

Наукова новизна полягає у поглибленні теоретичних засад та розробці науково-методичних рекомендацій щодо удосконалення діяльності ТОВ «Молочна компанія «Галичина» під час воєнного стану та сучасних загроз.

Практичне значення одержаних результатів полягає у запропонованих рекомендаціях щодо покращення ТОВ «Молочна компанія «Галичина» що дає можливість покращити конкурентоспроможність та безпеки праці.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота викладена на 101 сторінках друкованого тексту, 4 розділів, висновків, списку використаних джерел із 66 найменувань і 4 додатків.

РОЗДІЛ І. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТОВ «МОЛОЧНА КОМПАНІЯ «ГАЛИЧИНА»

1.1. Організація охорони праці під час воєнного стану

Після повномасштабного вторгнення росії в Україну на всій території нашої країни було запроваджено воєнний стан, виникла необхідність організації системи охорони праці в умовах нової реальності, оскільки зміни в законодавстві торкнулися всіх сфер життя [1, с.200].

В перші місяці війни логістика в країні та низці регіонів була значно порушена через військові дії, регулярні обстріли інфраструктури та відсутність чіткого контролю, тому підприємства (роботодавці) та їх працівники опинилися в скрутному становищі, через низку проблем [2, с.53].

З боку підприємств (роботодавців) це: збої в постачанні сировини, важкість доступу до якісних енергетичних ресурсів та зростання цін на них, ускладнення транспортування товарів; обмежений доступ до ринків збуту; зменшення виробництва, простої, втрата бізнесу; відсутність стабільного електропостачання в зимовий період, через масові обстріли; втрата інфраструктури або повне знищення підприємств; непередбачуваність та відсутність контролю над ситуацією та наслідків дій країни-агресорки; відтік робочої сили до підприємств в інших країнах з більш стабільною економічною та безпековою ситуацією.

З боку працівників, це: безпека працівників, загроза їх життю та здоров'ю (багато підприємств в Україні постраждало від ракетних атак, а близько до зони бойових дій працівники можуть знаходитися під прямою загрозою нападу або обстрілу, що може призвести до травм та смерті); зниження рівня зайнятості, втрата робочих місць; вплив на прибутки підприємства, і як наслідок, на здатність підприємства виплачувати заробітну плату на тому ж рівні; евакуація працівників з місць, де проходять активні бойові дії, втрата робочих місць та рівня зайнятості; психологічний стрес та його наслідки для емоційного стану

працівників, які потребують допомоги спеціалістів, щоб подолати посттравматичний стрес; зниження рівня життя, доступність до медичної сфери; зниження рівня розвитку працівників, через порушення освітніх процесів; порушення інфраструктури; збільшення корупції та відсутність захисту праці .

Охорона праці є одним із найважливіших аспектів державної соціальної політики. Це система правових, технічних, економічних, гігієнічних і санітарно-гігієнічних заходів, мета яких забезпечити безпеку праці та здорові умови для кожного працівника. Під час дії воєнного стану роботодавці повинні визнати необхідність належного забезпечення безпеки праці та вжити практичних заходів для захисту працівників від різноманітних небезпек і загроз.

Закон України «Про охорону праці» уточнює основні принципи державної політики в галузі охорони праці, запроваджує економічні методи управління охороною праці, реалізує пільгову податкову політику, комплексно вирішує завдання охорони праці на основі національних програм з цих питань, досягнень у галузі науки і техніки та охорони навколишнього середовища тощо [3].

Управління охороною праці на підприємстві є складовою і підсистемою загальної системи управління підприємством. Лише високий рівень охорони праці може забезпечити підприємствам ефективне виконання поставлених завдань та отримання оптимальної економічної вигоди. У СУОП суб'єктом управління всім підприємством є керівник (головний інженер), а суб'єктами управління цехів, виробничих ділянок і обслуговуючих відділів - керівники відповідних структурних підрозділів і обслуговуючих служб.

Завданнями управління СУОП є організація діяльності структурних та обслуговуючих підрозділів підприємства з надання безпечних та здорових умов праці на всіх робочих місцях, виробництвах, цехах та на всіх рівнях підприємства. Під час виконання цих завдань власник (або уповноважений ним орган) повинен керуватися положеннями статей № 153, № 160, № 161, № № 163-168 Кодексу законів про працю України, а також Законом України «Про охорону праці», а також нормативні акти, що стосуються наведених питань, розроблені та затверджені відповідними органами та зареєстровані в установленому

порядку в Державному реєстрі міжгалузевих і галузевих нормативних актів з охорони праці. [4, с.89].

Основними цілями управління охороною праці є створення здорових, безпечних і ефективних умов праці, поліпшення трудового життя та запобігання травматизму та професійним захворюванням.

Підвищується рівень професійних і техногенних ризиків, особливо на підприємствах підвищеної небезпеки, оскільки бойові дії можуть призвести до надзвичайних ситуацій з катастрофічними наслідками, таких як викиди радіоактивних речовин, хімічних речовин, вибухи, пожежі, повені тощо.

Загрози, які можуть виникнути під час військових дій, включають: пошкодження, завдані стрілецькою зброєю, загрози вибухівки, повітряні небезпеки та техногенні катастрофи та аварії. Ці небезпеки можуть призвести до травм або смерті співробітників. Окрім фізичної шкоди, співробітники можуть також зазнати психологічної шкоди. Залежно від ступеня пошкодження ці небезпеки можна розділити на фізичні небезпеки, хімічні небезпеки, біологічні небезпеки та психофізіологічні небезпеки.

Сучасні снаряди можуть проникати в людські тканини, і механізм складається з трьох компонентів: прямий контакт зі снарядом, що спричиняє розрив тканини та осколки; ударні хвилі, які можуть пошкодити внутрішні вікна та спричинити додаткові небезпеки для скла; і тимчасові щілини або порожнини з тиском нижче атмосферного, так що в середину рани потрапляють різні сторонні предмети, наприклад, частини одягу і різні осколки [5, с.240].

Боеприпаси вибухової дії можуть спричинити великі травми робітникам, а осколкові травми можуть виникнути від різноманітних ударних елементів, таких як кулі, стріли та кубики. Крім того, працівники можуть отримати термічні опіки тіла та верхніх дихальних шляхів, пошкодження легенів та фізичне отруєння через зниження рівня чадного газу та кисню.

Ядерна зброя створює ядерну ударну хвилю, яка викликає шок, і світову хвилю, яка викликає опіки. Небезпека хімічної зброї значною мірою залежить від природи отруйних речовин і способів їх використання. Негативні наслідки

особливо ймовірні у випадку використання в повітрі великої кількості швидкодіючих високотоксичних токсичних речовин (наприклад, зарину, газу V, психотропних речовин). Відсоток безповоротних втрат високий у нервово-паралітичних отрут і синильної кислоти, значно нижчий у гірчичного газу і фосгену, а також у разі ураження отруйними речовинами, які тимчасово виводять людей з ладу (подразники), слъзозогінними газами і психохімічні отрути), такі випадки взагалі не характерні.

Безпечні та комфортні умови праці є одним із головних факторів, що впливають на продуктивність праці, безпеку та здоров'я працівників. Безперечно, питання охорони праці під час воєнного стану багатогранні, складні та дуже важливі, адже за ними стоять життя та здоров'я людей, які створюють матеріальні блага країни. Тому безпечні умови праці на виробництві мають бути першочерговим завданням для власників та працівників підприємства.

Правовою основою введення воєнного стану є Конституція України, Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 р. № 389-VIII (поточна редакція – від 16.06.2016 р. № 1420-VIII) та указ Президента України про введення воєнного стану в Україні або її частини, який підтверджений Верховною Радою України [6].

Воєнний стан - це особливий правовий режим, який запроваджується в Україні або її окремих частинах у разі збройної агресії чи загрози нападу, які ставлять під загрозу незалежність України та її територіальну цілісність. Під час дії воєнного стану встановлюється військове командування та військова адміністрація – табл.1.1

Особливості воєнного стану [7, с.72]

У період дії воєнного стану для підвищення обороноздатності	
- здійснюється посилена охорона ключових об'єктів національної економіки та інфраструктури, які є життєво важливими аспектами для населення, і вводиться спеціальний режим їх функціонування.	– використовуються потужності та робочі ресурси підприємств, установ і організацій усіх форм власності для задоволення потреб оборони (із можливістю зміни своїх бізнес-методів, сфери виробництва та умов праці).
Обмеження прав і свобод	
– запроваджується комендантська година (забороняється перебувати на вулицях та в інших громадських місцях в певний час доби без спеціально оформлених перепусток та документів) а також встановлюється спеціальний режим світломаскування;	- встановлення спеціальної системи в'їзду та виїзду, що обмежує свободу пересування громадян, іноземців та осіб без громадянства, посилення руху транспортних засобів та дерегуляцію пунктів пропуску;
- громадянини, які знаходяться на військовому чи спеціальному обліку в Міністерстві оборони України, Службі безпеки України чи Службі зовнішньої розвідки України, не можуть змінити своє місце проживання без отримання відповідного дозволу.	- перевіряти документи осіб, а в разі потреби речі, транспортні засоби, багаж і вантажі, службові приміщення та помешкання громадян;
- заборона або обмеження вибору місця проживання або проживання на територіях, де діє воєнний стан;	– обмежується проходження альтернативної служби.

З метою забезпечення безпечних і нешкідливих умов праці роботодавці повинні вжити низку організаційних і технічних заходів щодо охорони праці. До організаційних заходів щодо досягнення безпеки в проектах підвищеного ризику належать: призначення персоналу, відповідального за забезпечення реалізації робіт, тощо. У разі необхідності проведення заходів щодо ліквідації/локалізації аварій, що виникли на території підприємства (об'єкта) внаслідок бойових дій, які можуть створювати пряму та/або потенційну загрозу життю та здоров'ю людей), роботи з ліквідації аварії допускається без видання наказу про підвищення небезпеки роботи до усунення безпосередньої загрози життю людей і пошкодження обладнання.

Взаємодія персоналу та послідовність дій під час ліквідації аварії визначаються оперативним розділом План локалізації та ліквідації аварійних ситуацій (далі – ПЛАС). Враховуючи вищевикладене, виконання робіт під час ведення військових (бойових) дій можна прирівняти до робіт у надзвичайних

ситуаціях, виконання яких у таких ситуаціях не потребує застосування організаційних заходів. Це можна віднести до прийнятного ризику, так як вони виконуються за розробленими ПЛАС. Такі роботи допускаються лише за умови вжиття необхідних заходів для захисту працівників від можливого впливу шкідливих і небезпечних елементів [8, с.233].

Окремим аспектом стала безпека об'єктів енергетики. Українська енергетична галузь зустрілась з переліком нових більш загрозливих викликів. Це, ядерний тероризм із захопленням АЕС (Чорнобильська АЕС, Запорізька АЕС), численні пошкодження критичної інфраструктури, зокрема електричних мереж та обладнання, евакуація фахівців та їх сімей із зони бойових дій та зон обстрілу.

Важливо було негайно впроваджувати серію регуляторних змін із забезпечення стабілізації галузі та вирішення критичних питань. Серед них особлива увага приділялася створенням безпечним і надійним умовам праці на об'єктах господарювання під час експлуатації електричного обладнання та зниження ризиків виникнення надзвичайних ситуацій на виробництві в умовах воєнного стану. Ефективність таких заходів для досягнення безпечних та безаварійних умов праці була доведена в дослідженні [9, с.84]:

- виконання робіт підвищеної небезпеки в регіонах, розташованих безпосередньо в зонах ведення бойових дій і на незначній відстані від них тільки в складі бригад 3-5 робітників, ці робітники мають відповідну кваліфікацію та проходили додатковий позапланові інструкції з питань охорони праці, особливо в контексті діяльності виробничого персоналу у випадках артилерійських обстрілів, бомбардувань і подібних ситуацій;

- у районах, наближених до бойових дій, перед початком робіт підвищеної небезпеки відповідальний за охорону праці разом з представниками МВС, ДСНС, МОУ повинен організувати огляд робочої зони та прилеглої території на предмет наявності вибухових пристроїв та інших підозрілих предметів, що створюють або можуть створити загрозу працівникам підприємства;

- проведенням робіт підвищеної небезпеки тільки в світлий час доби та забезпечувати світлозахисне екранування освітлювального обладнання при штучному освітленні;

- як і в мирному часі забороняється використання несправного обладнання, у разі його несправності необхідно забезпечити його ремонт чи заміну;

- встановити безпечні маршрути, знайомі всім працівникам, які доставляють і транспортують обладнання та інше електрообладнання до безпосереднього робочого місця;

- організовувати оперативний зв'язок між працівниками та негайно повідомляти їх у разі виникнення ситуацій, що загрожують життю та здоров'ю;

- забороняється виконання довготривалих чи дуже складних робіт в зонах де недалеко ведуться бойові дії, а роботи потрібно виконувати на відкритому просторі.

Під час воєнного стану організація охорони праці є надзвичайно важливою, після збереження здоров'я та безпеки працівників може бути серйозно порушено в умовах воєнного конфлікту.

1.2. Зміни у законодавстві з охорони праці під час воєнного стану

Система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-профілактичних заходів з охорони праці, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності людини під час трудової діяльності потребує суттєвих змін в умовах воєнного часу. Трудове законодавство містить норми та вимоги щодо техніки безпеки та промислової гігієни, робочого часу та відпочинку, звільнення та перерозподілу тощо, але військові дії не можуть забезпечити виконання цих норм та вимог.

Тому кожному підприємству, установі та організації необхідно розробити план локалізації та ліквідації надзвичайних ситуацій, створити командний центр для забезпечення ефективного реагування на можливі аварії та пошкодження, розробити порядок незапланованих відключень засобів вимірювальної техніки,

систем автоматизації тощо. Слід оновити інструкції з охорони праці, насамперед щодо організації чергувань, надання першої медичної допомоги, порядку дій у разі повітряної тривоги під час перебування на робочому місці, поводження з вибуховими речовинами тощо. [10, с.203].

Під час дії воєнного стану в Україні, як визначено Указом Президента України №64/2022 від 24.02.2022, внесено зміни до трудового законодавства згідно із Законом України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15.03.2022 № 2136-IX. Однією з таких змін є встановлення нормальної тривалості робочого тижня на рівні 60 годин. Також скасовано обмеження щодо залучення окремих категорій робітників до конкретних видів робіт, відміняються норми щодо тривалості роботи напередодні свят тощо [11]. – табл.1.2

Таблиця 1.2

Зміни в трудовому законодавстві під час воєнного стану [12,с.28]

Умова	За КЗПП	За новим законом
Форма трудового договору	Зазвичай в письмовому вигляді	Форма визначається за згодою сторін
Встановлення випробувального терміну	Заборонено встановлювати певним категоріям	Може бути встановлена будь-кому
Переведення на іншу роботу/підприємство	Дозволяється тільки зі згодою працівника	Можливе без згоди працівника
Часи роботи	Визначається графіком роботи та правилами змінності	Встановлюється роботодавцем
Нормальна тривалість робочого часу	Не більше 40 год/тиждень	Збільшено до 60 год/тиждень
Безперервний відпочинок щотижня	Не менше 42 год	Зменшено до 24 год
Можливість звільнення під час тимчасової непрацездатності/відпустки	Не допускається	Можливе
Щорічна відпустка	Мінімум 24 дні	Може бути обмежено 24 днями або заборонено для критичної інфраструктури
Відповідальність за недотримання строків оплати праці	Роботодавець завжди несе відповідальність	Роботодавець може не нести якщо доведе, що порушення були внаслідок обставин непереборної сили

1.3. Загальна характеристика ТОВ «Молочна компанія «Галичина»

Молочна компанія «Галичина» — одне з найбільших молочних підприємств в Україні, розташоване на Львівщині. Варто відзначити, що історія цього підприємства сягає далеко назад – у 1955 році був побудований завод, який увійшов до складу державного підприємства «Радехівський маслозавод». Основною спеціалізацією цього підприємства було виробництво масла та згущеного молока. Після розпаду Радянського Союзу, як і в багатьох інших підприємствах, бізнес «Радехівського маслозаводу» стикнувся зі складнощами – простоюванням та відсутністю державної підтримки. У таких умовах виникла необхідність у створенні нового, ефективного молочного підприємства. Але на відміну від більшості українських підприємств того часу, підприємству пощастило, і виробництво «Галичини» відновилося у 1998 році. Спочатку завод виробляв масло і згущене молоко в звичайному режимі, але потім поступово трансформувався, почав випускати сметану і молоко. В 2000 році почали виробництво кефіру та йогурту, що і відкрило нову сторінку в історії компанії та заводу [25].

У 2015 році було створено товариство обмеженою відповідальністю «Молочна компанія «Галичина», яка, через труднощі з фінансуванням, стала кредитором торгової марки «Галичина». З того часу і до денного моменту ТОВ «МК «Галичина» стало власником бренду «Галичина», виробничих потужностей та рецептур.

Наразі ТОВ «МК «Галичина» виступає одним із лідерів у виробництві кисломолочної продукції та є одним із найбільших виробників йогуртів в Україні. Продукцію «МК «Галичина» можна придбати у всіх регіонах України. Виробничі потужності торгової марки "Галичина" знаходяться на заході України, у містечку Радехів Львівської області (додаток А). Основні напрями діяльності за КВЕД-2010 включають:

- 46.33.Оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями
- 10.51. Переробка молока, виробництво масла та сиру.

47.11. Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах, які переважно продають продукти харчування, напої та тютюнові вироби.

У 2018 році компанія змінила назву. ТМ «Галичина» змінила дизайн і випустила нові унікальні українські продукти за авторськими рецептами – карпатський йогурт та карпатський кефір. Запуск асортименту кисломолочної продукції «карпати» є результатом багаторічного дослідження потреб та вподобань споживачів, а також останніх світових тенденцій і традицій галицького молочного виробництва. При цьому традиції галицького молочного виробництва залишаються незмінними, ТМ «Галичина» – відомий український бренд йогуртів та кефірів. Асортимент: молоко, сметана, кефір, йогурт, масло, ряжанка, сухе молоко - табл. 1.3.

Таблиця 1.3.

Асортимент ТМ «Галичина»

Асортимент	Назва
Карпатські йогурти	Карпатський йогурт без цукру, карпатські йогурти питні, карпатська фішка
Карпатський кефір	Карпатський кефір 1%, карпатський кефір 2%, карпатський кефір нежирний
Безлактозні продукти	Сир безлактозний 5% жиру, молоко ультрапастеризоване безлактозне 2,5% жиру, йогурт «карпатський» безлактозний 2,2% жиру без цукру, йогурт «карпатський» безлактозний 3,0% жиру без цукру, молоко пастеризоване безлактозне 2,5% жиру
Галичина	Молоко, сметана, вершки, ряжанка, масло солодковершкове, сир кисломолочний, сир зернистий в лотку
Галичанське	Молоко 2,6% жиру, сир 5% жиру та нежирний, кефір 2,5 жиру, сметана 20% і 15% жиру, ряжанка 4% жиру
ГоКарпати	Ложковий кефір, питний кефір, питний кефір нежирний

Молочна компанія «Галичина» розширила асортимент ТМ «Галичина» безлактозною лінійкою. Ця інновація включає в себе безлактозне пастеризоване молоко з 2,5% вмістом жиру, що стало першим представником свого роду на українському ринку. Крім того, до безлактозної лінії входять питний йогурт з 2,2% вмістом жиру і густий йогурт з 3%, без додавання цукру.

РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ПРАЦІ НА ТОВ «МОЛОЧНА КОМПАНІЯ «ГАЛИЧИНА»

2.1. Функціонування СУОП на підприємстві

Наказом по підприємству №8/ОП від 14.09.2018 р створено службу охорони праці ТОВ «МК «Галичина». Службу очолює начальник відділу охорони праці Степанюра Є.В., який пройшов навчання з питань охорони праці, пожежної безпеки, електробезпеки, міжгалузевих та галузевих нормативно-правових актів у КП ЛОР «Львівський обласний учбовий центр підготовки та підвищення кваліфікації робітників та інженерно-технічних працівників і спеціалістів для виконання робіт з підвищеною небезпекою» [29] – рис.2.1.

У ТОВ «МК «Галичина», суб'єктами управління є начальник відділу охорони праці та голова правління ТОВ «Молочна компанія «Галичина», а у виробничих цехах – заступник директора з виробництва. Об'єктами управління є функціональні служби (бухгалтерія, відділ збуту тощо) і структурні підрозділи (цехи та ділянки), після чого вони вимагають створення безпечних та нешкідливих умов праці на кожному робочому місці, виробничій ділянці, цеху і на підприємствах в цілому.

Також даним наказом були затверджені та введені в дію основні Положення, а саме [30]:

Положення про службу охорони праці;

Положення про систему управління охороною праці;

Положення про порядок навчання і перевірки знань з питань охорони праці;

Положення про порядок допуску працівників до носіння спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту;

Положення про розробку інструкцій з охорони праці;

Положення про організацію проведення попередніх та періодичних медичних оглядів.

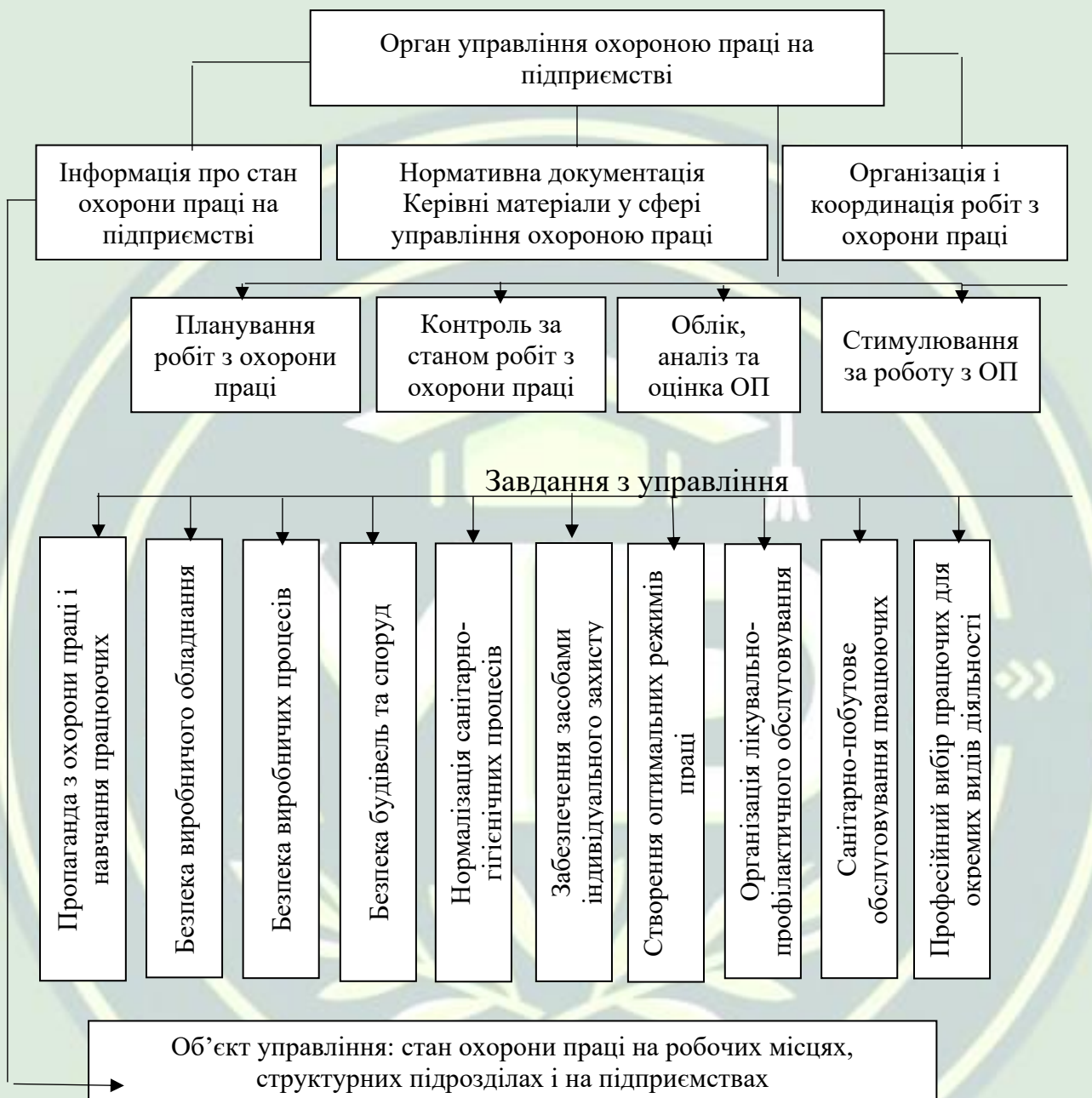

Рис. 2.1 Система управління охороною праці підприємства

Служба охорони праці ТОВ «МК «Галичина» займається забезпеченням ефективної цілісної системи управління охороною праці на підприємствах.

2.3. Особливості умов працівників ТОВ «Молочна компанія «Галичина»

ТОВ «МК «Галичина» має робочий графік для основного виробництва з 7:30 до 19:00 та з 19:00 до 7:30. Кількість змін на добу місяця максимального завантаження розраховується за середньорічну виробничу потужність, що виходить з виробництва незбираномолочної продукції на заводах, які виробляють не менше 15 тонн на зміну.

Працівники основного виробництва працюють за графіком 2/2, що означає відвідування між денною та нічною зміною, а також 2 вихідні дні. Загальна кількість змін на рік становить 600, при умові виробництва не менше 15 тонн на зміну

Особливості технологічних схем сировини та обладнання, що застосовуються для виробництва молочної продукції, визначили фізіологічно-гігієнічні аспекти трудового процесу працівників, які вивчаються на підприємстві. Працівники в роботі дотримуються:

НПАОП 15.5-1.05-99 «Правила про охорону праці працівників підприємств по переробці молока» [34];

НПАОП 15.0-3.03-98 «Типові норми безплатної видачі спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту працівникам м'ясної та молочної промисловості» [35].

У робочому середовищі апаратника пастеризації та охолодження молока в ТОВ «МК «Галичина» виявлені джерела постійного шуму, зокрема пастеризаційно-охолоджувальні установки. Ці установки генерують шум з еквівалентним рівнем до 82 ± 2 дБА, що входить до норми. Час їх роботи становить до 65% від тривалості змін.

На робочому місці операторів автоматів з розливу молочної продукції в пакети і плівку показано, що постійний шум формується з фасувальних і пакувальних автоматів. Еквівалентний рівень шуму складає до $80 \pm 1,5$ дБА і працює від 60 до 70% часу зміни, і його характеристики включають перевищення

на частотах 500 і 1000 Гц. Для майстрів виробництва продукції з незбираної й кисломолочної продукції також визначено різноманітні рівні звукового тиску, пов'язані з їх перебуванням поблизу вищеописаного обладнання, і становлять від 10 до 20% від зміни часу.

Монотонність виробничого навантаження не характерна, що пов'язано з наявністю більш як 10 елементів у процесі та витратами часу понад 100 секунд на виконання простого завдання під час використання трьох різних потоково-механізованих процесів (виробництва молока, йогурту та вершків). Також відзначити, що виробнича обстановка відрізняється нестандартністю через короткий період пасивного спостереження та значний час активних операцій, які становлять від 20% до 40% від загального обсягу оперативних дій. Шкідливі фактори для операторів виробничих ліній в основному відображають навантаження на центральну нервову систему, органи чуття та емоційні сфери. Напруженість праці операторів виробничих ліній харчових продуктів можна вважати середньої інтенсивності [36].

Працівники, зайняті на підприємствах, збільшують до 40% свого активного робочого часу, виконуючи ручну роботу, що включає підйом і переміщення вантажів до 20 кг, час з іншими завданнями, а також вимушені нахили тіла більше 30° при розмірі 151 ± 31 нахил, що створює фізичне навантаження на опорно-руховий апарат і функціональні системи працівників третього класу другого ступеня шкідливості.

Апарати, які відповідають за пастеризацію та охолодження молока, забезпечують контроль автоматизованих систем охолодження та пастеризації молока. Робота виконується відповідно до посадових інструкцій, організованих у денну та нічну зміну тривалістю до 12 годин, з регламентованими перервами, але з недостатньою тривалістю, яка не перевищує 50 хвилин. Інтелектуальне завантаження включає самостійний вибір компонентів дій, таких як рецепція, оцінка та перевірка фактичних сигналів від обладнання [37].

Серед сенсорних навантажень важливо відзначити великий потік інформації, який надходить на зоровий аналізатор, досягаючи 190 світлових

сигналів на годину. Емоційні навантаження можуть через можливість помилок у власній діяльності, які вимагають від працівника додаткові засоби для їх виправлення.

Незважаючи на операторську працю, монотонності у виробничій обстановці не виявлено. Це підтверджується активними діями протягом до 25% робочих змін, пов'язаних з переміщенням за горизонталлю, що в середньому становить до $5,9 \pm 0,2$ км, та невеликою тривалістю пасивного спостереження, що складає до 60% часових змін. Монотонність фізичних навантажень також не є характерною, але кількість стереотипних рухів рук і плечових суглобів становить 10754 ± 429 рухів за зміну, з більш як 15 повторюваними рухами, їх тривалість перевищує 60 секунд. З цього випливає, що основними показниками в трудовому апараті процесів пастеризації та охолодження молока є напруженість праці 3 класу першого ступеня шкідливості, а тяжкість праці характеризується середнім фізичним навантаженням[38] – табл.2.2.

Таблиця 2.2

Фактори праці і трудового процесу у ТОВ «МК «Галичина»

Професійні групи	Фактори праці							
	Важкість праці	Напруженість	Мікроклімат	Освітлення	Шум	Аерозолі ПФД	Хімічний	Загальна оцінка
Апаратник пастеризації та охолодження молока	2	3.1	2	2	2	1	1	3.1
Майстер виробництва продукції з незбираної та кисломолочної продукції	1	3.1	2	2	2	1	1	3.1
Оператор автомата з розливу молочної продукції в пакети і плівку	2	3.1	2	2	2	1	1	3.1

За результатами досліджень виробничого середовища та трудового процесу проведено комплексну оцінку умов праці. Оператори автоматів з розливу молочної продукції в пакети і плівку свій трудовий процес

характеризують важкою фізичною працею другого ступеня шкідливості в умовах недостатнього штучного освітлення.

На підприємствах забезпечується робота підвищеної безпеки, або використання обладнання та механізми підвищеної безпеки:

- Обслуговування акумуляторних батарей промислового призначення;
- Експлуатація та ремонт водозбірних споруд;
- Зварювальні, газополум'яні роботи, що виконуються із застосування відкритого полум'я;
- Обслуговування верстатів з обробки металів;
- Газовикористовуюче обладнання потужністю понад 0,1 МВт;
- Великотоннажний та інший транспортний засіб;
- Роботи, які забезпечуються на висоті понад 1,3 метра.
- Роботи в діючих електроустановках напругою понад 1000 В та в зонах дії струму високої частоти.
- Зберігання балонів, контейнерів, цистерн та інших ємностей із стисненим, зрідженим, відруйним, вибухонебезпечним та інертним газом.
- Роботи в колодязях, шурфах, траншеях, котлованах, бункерах, касематах, колекторах, замкнутому просторі (ємностях, боксах, топках, трубопроводах).

Технологічні транспортні засоби: автонавантажувач TOYOTA 02-8FGF20, електронавантажувач TOYOTA 7FBE18, електронавантажувач STILL RX20-15, електронавантажувач STILL RX20-14

Працю основних професійних груп працівників ТОВ «Молочна компанія «Галичина» можна охарактеризувати як частково механізовану з елементами фізичної праці. Робочий процес супроводжується постійним шумом, застосуванням холадагентів, виділенням вологи та тепла, нераціональним освітленням робочих місць, а також, враховуючи інші рівні мікрокліматичні показники, у ТОВ «Молочна компанія «Галичина» його вплив на терморегуляцію працівників ТОВ «Молочна компанія «Галичина» є доволі значним, що обумовлено більш високими енерговитратами.

2.4. Проведення інструктажу та навчання персоналу. Медичний огляд працівників та забезпечення працівників підприємства спецодягом, спецвзуттям та іншими засобами індивідуального захисту

Важливим питанням організації охорони праці на підприємстві є проведення навчання з питань охорони праці. В Законі України «Про охорону праці» передбачено, що під час прийняття на роботу та роботи на підприємстві всі працівники повинні проходити навчання з охорони праці та перевірку знань, а не підготовлений персонал до роботи не допускається. Відповідальність за організацію та проведення навчання покладається на відповідального за підприємство. Для зниження ймовірності виникнення нещасних випадків на підприємствах проводять інструкції з охорони праці, а також організовують навчання з охорони праці в спеціалізованих навчальних закладах.

Характеристика інструктажів, які проводять на ТОВ «МК «Галичина» наведено у табл.2.3.

Таблиця 2.3

Характеристика інструктажів на підприємстві [39, с.93]

Назва інструктажу	Для кого проводиться	Основні положення
Вступний	Для працівників, які тільки приймаються на роботу; працівників інших організацій, які беруть участь у технологічному процесі; для учнів/студентів та для екскурсантів	Вступний інструктаж проводить спеціаліст відділу охорони праці або інший спеціаліст відповідно до інструкцій (наказів) підприємства, який пройшов навчання та перевірів знання з питань охорони праці в порядку, визначеному типовим положенням.
Первинний	Для новоприйнятих працівників, робітників, що очолюють новий тип роботи	Первинний інструктаж проводиться безпосередньо з працівниками на робочому місці перед початком роботи
Повторний	Проводиться індивідуально на робочому місці одним працівником або групою працівників	Повторний інструктаж проводиться в строки, встановлені чинними в галузі нормативно-правовими актами з охорони праці з урахуванням специфіки умов праці, але не рідше: - на роботах з підвищеною небезпекою – 1 раз на 3 місяці; - для решти робіт – 1 раз на 6 місяців.

Позаплановий	Проводиться з працівниками на робочому місці або в кабінеті охорони праці	Проводиться при введення в дію нових або змінених нормативних актів з охорони праці, зміна технологічного процесу, модернізація обладнання, приладів та інструментів, сировини, матеріалів, а також порушення працівниками правил трудового розпорядку. Захист, внаслідок травм, аварій, пожеж тощо.
Цільовий	З працівниками підприємства	Розглядають питання щодо ліквідації наслідків аварії чи стихійного лиха; при проведенні робіт, на які згідно із законодавством оформлено погоджувальний наказ чи розпорядження.

Працівники ТОВ «МК «Галичина» проводять навчання та перевірки знань з охорони праці, пожежної безпеки, електробезпеки, а також засвоюють вимоги міжгалузевих та галузевих нормативно-правових актів у КП ЛОР «Львівський обласний учбовий центр підготовки та підвищення кваліфікації робітників та інженерно-технічних працівників і спеціалістів для виконання робіт з підвищеною небезпекою», ПП «Західний навчально-інформаційний центр з охорони праці та промислової безпеки», ТОВ «Західноукраїнський навчальний центр з охорони праці».

Особливу увагу на молочних підприємствах слід приділяти контролю за станом здоров'я працівників, підвищенню гігієнічної грамотності виробничого персоналу, дотриманню правил особистої гігієни. Кожен працівник молочного підприємства відповідає за дотримання правил особистої гігієни, умов праці та суворе виконання техніко-гігієнічних вимог своєї ділянки. На кожного працівника при вступі на роботу повинна бути оформлена медична книжка в якій отримати результати всіх медичних обстежень та досліджень, інформацію про перенесені інфекційні захворювання та дані про навчання з питань гігієнічної підготовки. Особисті медичні книжки повинні зберігатися в медпункті або у начальника (майстра) цеху

Якщо стан здоров'я працівника не дозволяє виконувати певну роботу, відповідно до медичного висновку, така робота не може бути йому

запропонована. Відповідно до чинного законодавства, всі працівники зобов'язані брати участь у загальнообов'язковому державному соціальному страхуванні від нещасних випадків на виробництві та професійних захворюваннях.

Всі новоприйняті працівники повинні пройти обов'язкове навчання за Програмою гігієни, скласти іспит і мати відповідні записи у відповідних щоденниках і книгах особистої гігієни. Надалі всі працівники, включаючи адміністративний та інженерно-технічний персонал, незалежно від досвіду роботи, повинні проходити навчання та перевірку знань з питань гігієни кожні два роки, а працівники цеху бродіння проходять навчання та перевірку знань з питань гігієни щорічно. Особи, які не пройшли іспит за програмою гігієнічної підготовки, до роботи не допускаються [40].

Забезпечення засобів індивідуального захисту працівників, як у воєнний стан, так і в мирний період, роботодавець реалізує відповідно до Мінімальних вимог безпеки та охорони здоров'я при використанні працівниками засобів індивідуального захисту на робочому місці. Ці визначені вимоги наказом Міністерства соціальної політики України від 29.11.2018 № 1804. Згідно з цими мінімальними вимогами, працівникам, які зайняті на роботах із шкідливими, небезпечними умовами праці, роботах із забрудненням навколишнього середовища або роботах із несприятливими погодними умовами, спеціальний одяг, спец. взуття та інші засоби індивідуального захисту видаються безкоштовно. Відповідно до встановлених норм обов'язкові мінімальні вимоги до засобів індивідуального захисту, що визначають захисні характеристики засобів індивідуального захисту та умови їх використання [41].

На сьогоднішній день законодавчі зміни, які стосуються обов'язку громадянина забезпечити використання спеціальних засобів колективного та індивідуального захисту під час введення у дію воєнного стану в Україні, які були оголошені Указом Президента України від 24.02.2022 № 64/2022, не внесені.

На підприємстві ТОВ "Молочна компанія "Галичина" працівники повністю забезпечуються спеціальними спеціалізаціями, спецвзуттям та

індивідуальними засобами захисту. Пояси запобіжні, каски, драбини використовують за призначенням, зберігають у технічно справному стані та проводять їх обслуговування, ремонт та експлуатаційні випробування відповідно до вимог законодавства з експлуатації виробників.

Кожен працівник виробничого цеху отримує 4 комплекти санітарного одягу. Зміна одягу відбувається щоденно або при необхідності в заміні. Заборонено ввести у виробничі цехи без санітарного одягу. Процедуру прання і дезінфекції санітарного одягу проводять централізовано на підприємствах, а вивозити одяг для прання додому заборонено. Слюсарі, електромонтери та інші працівники, які виконують роботи з технічного обслуговування виробничих і складських приміщень підприємства, зобов'язані дотримуватись правил особистої гігієни, носити під час роботи в майстерні санітарний одяг і зберігати інструмент у спеціальних закритих ящиках з ручками. Під час виходу за межі території або відвідування невиробничих об'єктів необхідно зняти санітарний одяг, надягати будь-який верхній одяг поверх санітарного одягу забороняється.

РОЗДІЛ III. АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «МОЛОЧНА КОМПАНІЯ «ГАЛИЧИНА»

3.1. Аналіз фінансово-економічних показників діяльності підприємства

Аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства в проектній динаміці здійснюється для забезпечення комплексного аналізу фінансово-господарської діяльності досліджуваного підприємства.

Інформаційною основою для аналізу фінансово-господарської діяльності ТОВ «МК «Галичина» є бухгалтерська та фінансова звітність за 2020, 2021, 2022 роки (форм. 1 та 2) [48-50] (додатки Б, В, Г). Показники, які містять інформацію про фінансовий стан компанії, її результати та грошові потоки протягом звітного періоду.

На першому етапі ми аналізуємо активи та майновий стан компанії. Необоротні активи компанії — це матеріальні, нематеріальні та фінансові ресурси, необхідні для ефективної діяльності компанії — матеріальні, нематеріальні та фінансові ресурси, які мають термін погашення поза календарним роком (або операційним циклом).

Оцінка основних засобів підприємства:

- Залежно від часу оцінки - за первісною (початковою) або відновною вартістю;
- Залежно від стану основного засобу - повна або залишкова вартість.

Первісною вартістю основного засобу є його фактична вартість на момент придбання або введення в експлуатацію. Вартість відновлення основного засобу - це вартість його відтворення в сучасних умовах експлуатації. Повна (первісна та відновлена) вартість основного засобу — це вартість у новому, незношеному стані. Основні засоби оцінюються за цією вартістю в балансі підприємства протягом усього періоду його діяльності. Ліквідаційна вартість основного засобу — це його фактична вартість, яка ще не перетворена у вартість готової продукції (наданих послуг).

Динаміка показника стану основних засобів ТОВ МК «Галичина» можемо спостерігати у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1.

Показники стану основних засобів ТОВ «МК «Галичина» за 2020-2022рр.

Показник	Роки			Відхилення 2022 року до 2021		Відхилення 2021 року до 2020	
	2020	2021	2022	Абсолютне	Відносне, %	Абсолютне	Відносне, %
Необоротні активи	189842	222844	603924	381080	171,01	33002	17,38
Оборотні активи	477076	582321	756955	174634	29,99	105245	22,06
Загальна вартість майна	666918	805165	756955	-48210	-5,99	138247	20,73
Основні засоби	171922	216423	193007	-23416	-10,82	44501	25,88
Знос	70102	126617	193975	67358	53,20	56515	80,62
Первісна вартість	242024	343040	386982	43942	12,81	101016	41,74
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,290	0,369	0,501	0,132	35,802	0,079	27,43

В досліджуваному періоді згідно з табл. 2.2. спостерігаємо зростання вартості майна у 2021 році на 105245 тис. грн 20,73%, у 2022 році відбулось скорочення на 48210 тис.грн або на 5,99% що є негативним показником, оскільки свідчить про скорочення можливостей підприємства. Вартість необоротних активів зросла у 2021 р. на 33002 тис.грн, або 17,38%, відповідно у 2022 р. на 174634 тис.грн, або 29,99 що є значною зміною. Необоротні активи дкже перевищуються зростання оборотних активів майже на 150%, у 2021 р, але в 2022 р ситуація змінились і показали більше зростання оборотні активи, що відображає покращення фінансово-господарського стану.

Первісна вартість основних засобів ТОВ «МК «Галичина» в 2021 році збільшилась – на 101016 тис. грн. у порівняні з 2020 роком. Протягом 2021 – 2022 років збільшувався знос основних засобів на 80,62% в 2021 р та 53,20% в 2022 році.

Коефіцієнт зносу основних засобів повинен зменшуватись для ефективного використання основних засобів. У ТОВ «МК «Галичина» коефіцієнт зносу поступово зростає: у 2021 році порівняно з 2020 роком на 0,079: у 2022 році порівняно з 2021 роком на 0,132.

Динаміку показників ефективності використання основних засобів ТОВ «МК «Галичина» відображено в табл. 3.2

Таблиця 3.2

Показники ефективності використання основних засобів

ТОВ «МК «Галичина» за 2020-2022 рр.

Показник	Роки			Відхилення 2022 року до 2021		Відхилення 2021 року до 2020	
	2020	2021	2022	Абсолютне	Відносне, %	Абсолютне	Відносне, %
Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг), тис. грн.	2043262	2369061	3175091	806030	34,02	325799	15,95
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	161310,5	194172,5	204715	10542,5	5,43	32862	20,37
Середньо спискова чисельність, осіб	1461	1470	1479	9	0,61	9	0,62
Фондовіддача, грн.	12,67	12,20	15,51	3,31	27,12	-0,47	-3,68
Фондомісткість, грн.	0,08	0,08	0,06	-0,02	-21,33	0,003	3,82
Фондоозброєність, тис. грн.	110,41	132,09	138,41	6,32	4,79	21,68	19,63

Проаналізувавши таблицю, можна зробити висновок, що обсяг реалізації продукції і послуг ТОВ «МК «Галичина» у 2021 році в порівнянні з 2020 р збільшився на 806030 або 34,02% у 2022 р у співвідношенні до 2021 р збільшився на 325799 тис.грн або на 15,95%.

Розраховані показники ефективності використання основних засобів ТОВ «МК «Галичина» показують, що у 2020-2022 рр. Ефективність їх використання зросла. Фондовіддача у 2022 році зменшилась на 0,047 або 3,68%, а фондомісткість зросла на 3,003 або 3,82%. Показник фондоозброєності протягом аналізованого періоду також зріс на 21,68 тис. грн. або 19,63%, що є також позитивним явищем для підприємства.

Аналіз показників ефективності використання трудових ресурсів ТОВ «МК «Галичина» представлений у табл. 3.3

Показники ефективності використання трудових ресурсів

ТОВ «МК «Галичина» за 2020-2022рр.

Показник	Роки			Відхилення 2022 року до 2021		Відхилення 2021 року до 2020	
	2020	2021	2022	Абсолютне	Відносне, %	Абсолютне	Відносне, %
Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг), тис. грн.	2043262	2369061	3175091	806030	34,02	325799	15,95
Середньо облікова чисельність працівників, осіб	1461	1470	1479	9	0,61	9	0,62
Продуктивність праці, тис.грн.	1398,54	1611,61	2146,78	535,18	33,21	213,07	15,24
Фонд оплати праці працівників, тис.грн.	93230	114790	129537	14747	12,85	21560	23,13
Середньомісячна заробітна плата працівника, тис. грн.	5,32	6,51	7,30	0,79	12,16	1,19	22,37

Дані таблиці 2.3 характеризують збільшення середньооблікової чисельності працівників ТОВ «МК «Галичина» на 9 осіб в 2021 та 2022 рр. Фонд оплати праці поступово зростає : на 213,07 тис.грн у 2021 р. та на 535,18 тис. грн. у 2022, що дорівнює 33,21%. Відповідно, середньо місячна заробітна плата працівників також збільшується з 6,51 тис.грн. у 2021 році до 7,3 тис.грн. у 2022 році.

Збільшення показника продуктивності праці у 2022 році на 213,07 тис. грн. або 15,24% вплинуло на збільшення обсягу реалізації за цей період на 325799 тис. грн. або 15,95%.

Наступним кроком є вивчення показників рентабельності ТОВ «МК Галичина» Прибуток є важливим джерелом формування капіталу та забезпечує фінансову стабільність та платоспроможність. Тому прибутковість є однією із стратегічних цілей менеджменту та найважливішим об'єктом аналізу та оцінки фінансових результатів. Розглядаючи прибуток, важливо дивитися на чистий дохід від продажу продукції. Розглянемо основні показники прибутковості в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4.

Основні показники прибутковості ТОВ «МК «Галичина» за 2020-2022рр.

Показник	Роки			Відхилення 2022 року до 2021		Відхилення 2021 року до 2020	
	2020	2021	2022	Абсолютне	Відносне, %	Абсолютне	Відносне, %
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2043262	2369061	3175091	806030	34,02	325799	15,95
Валовий: прибуток	461059	313640	840425	526785	167,96	-147419	-31,97
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	35426	33999	66328	32329	95,09	-1427	-4,03
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток/збиток	11854	12237	37749	25512	208,48	383	3,23
Чистий фінансовий результат: прибуток/збиток	9894	10034	30954	20920	208,49	140	1,41

Зважаючи на значні позитивні результати отримання чистого доходу від реалізації, фінансового результату від операційної діяльності, та всіх видів прибутку протягом 2020-2022 році, фінансовим результатом був прибуток (табл. 3.4., рис.3.1.). Спостерігається зростання чистого прибутку у 2022 році на 2020 тис.грн або на 208,49, більше ніж в 2 рази, у 2021 році на 149 тис. грн або 1,41%. У 2021 році відбулося зменшення валового прибутку та фінансового результату до оподаткування, дані результати пов'язані з нестабільною економікою у зв'язку з пандемією Covid-19.

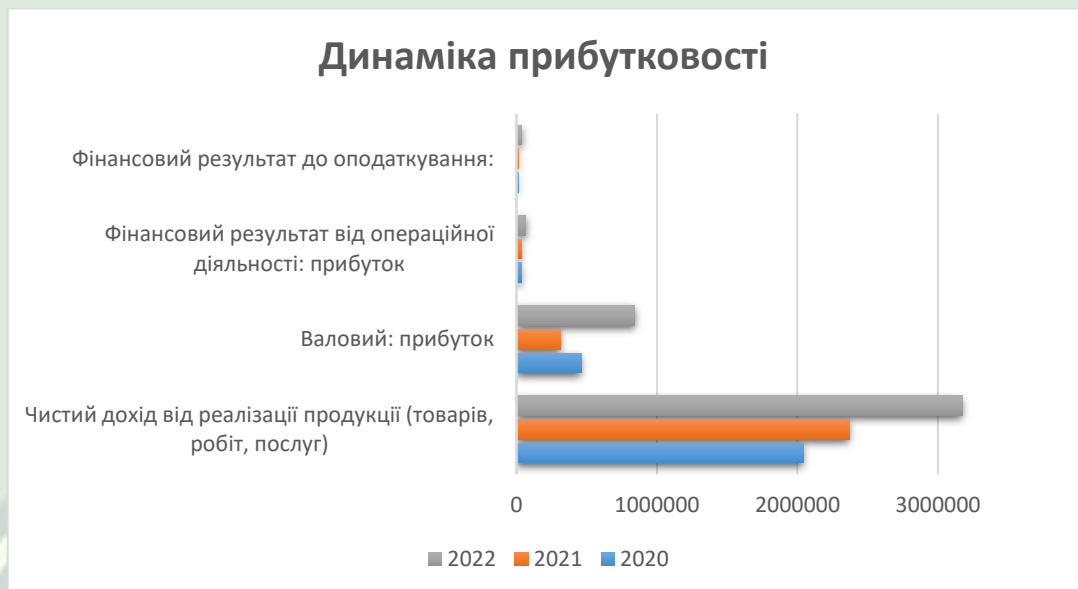

Рис.3.1 Динаміка показників прибутковості ТОВ «МК «Галичина» за 2020-2022рр.

За результатами аналізу можна зробити позитивний висновок про фінансовий стан ТОВ «МК Галичина». Зокрема, слід зазначити зростання показників рентабельності, зростання показників прибутковості та зростання інших показників у 2022 році.

3.2 SWOT-аналіз та SPACE- аналіз діяльності підприємства

Продовж останніх років ТОВ «МК «Галичина» здійснює стратегічний аналіз своєї діяльності в стані невизначеності та ризиків.

SWOT-аналіз використовується для аналізу сильних і слабких сторін підприємства, а також загроз і можливостей зовнішнього середовища. [52].

Послідовність проведення SWOT-аналізу включає визначення сильних і слабких сторін компанії, потім загроз і можливостей зовнішнього середовища і, нарешті, інноваційне створення структурованої інформації за допомогою SWOT-аналізу в рамках єдиної SWOT-моделі, яка може бути використана для прийняття стратегічних рішень – табл.3.6.

SWOT-аналіз показує величезні можливості та загрози, які можуть виникнути для бізнесу. Переваги переважають недоліки. За результатами SWOT-аналізу можна зробити висновок про наявність загроз та можливостей для системи охорони праці.

Таблиця. 3.6

Матриця SWOT-аналізу для ТОВ «МК «Галичина»

Сильні сторони	Слабкі сторони
- достатні фінансові ресурси; - повна компетентність з ключових питань; - повна функціональна стратегія;- міжнародний імідж; - налагодженні канали збуту; - наявність обладнаних приймальних пунктів молока; - висока інфраструктура та забезпеченість технологічним та виробничим обладнанням виробництва; - ефективна система безпеки праці; - захист прав та безпеки праці на підприємстві; - світове ім'я; - регулярні іноземні інвестиції; - конкурентні переваги.	- недозавантаження виробничих потужностей; - високі витрати на транспортування; - висока собівартість продукції; - значні витрати на модернізацію виробничого обладнання; - відсутність чіткого стратегічного напрямку розвитку; - високий рівень конкуренції; - брак ресурсів для фінансування необхідних стратегічних змін; - митні бар'єри; - сезонність надходження молока.
Можливості	Загрози
- розширити асортимент продукції для задоволення потреб клієнтів; - здатність захоплювати нові сегменти ринку, виходити на нові ринки та задовольняти більшу клієнтську базу; - поява нових технологій; - можливість швидкого розвитку за рахунок різкого зростання попиту на ринку; - збільшення продажів за рахунок проведення сезонних акцій і впровадження системи знижок; - розширення сировинних площ за рахунок сімей; - зменшити витрати на транспортування молока; - оптимізувати систему заготівлі молока; - покращення системи охорони праці; - переобладнання наявного бомбосховища на повноцінну відпочинкову зону; - підвищення безпеки праці за рахунок модернізації застарілого обладнання	- збільшення продажу товарів-замінників; - поява нових конкурентів; - значний вплив інфляційних процесів -- зростання цін на комунальні послуги та зростання собівартості продукції; - збільшення податкового навантаження; - скорочення платоспроможного попиту населення; - несприятлива політика уряду; - зменшення кількості надходження молока; - зниження державної підтримки у сфері молочного виробництва; - обмежена селекційна діяльність у сільськогосподарських підприємствах.- ризику ракетних ударів; - зміни умов праці та безпеки праці спричиненні війною в Україні; - зниження безпеки праці в зв'язку з зовнішніми загрозами; - можливість травмування на виробництві

На підставі проведеного SWOT-аналізу можна стверджувати, що ТОВ «МК Галичина» займає адекватну позицію в молочному секторі та сформувало стійкий імідж на споживчому ринку завдяки сильним сторонам компанії, зокрема використанню екологічно чистої сировини. Має потужну матеріальну основу та широкий асортимент продукції. Вся продукція ТОВ «МК Галичина» відома своєю бездоганною якістю та відповідає міжнародним стандартам управління якістю та безпекою продукції ISO та HACCP, що підтверджено перемогою в національних та регіональних конкурсах.

Для аналізу стратегічної ситуації ТОВ «МК Галичина» та оцінки подальших дій щодо розвитку буде використано аналіз SPACE на основі двох наборів критеріїв:

- 1) Діяльність підприємства та система охорони праці;
- 2) Зовнішні стандарти - зовнішня ситуація підприємства.

Зазначені критерії є характеристиками багатьох показників, тому аналіз SPACE належить до категорії комплексних багатокритеріальних методів. Відомо, що в основі методу аналізу SPACE лежить апріорне моделювання на основі експертної оцінки [53].

При використанні аналізу SPACE виділяють чотири групи критеріїв оцінки діяльності компанії:

- Фінансовий стан;
- Конкурентоспроможність підприємства;
- Система охорони праці;
- Екологічна стабільність.

При визначенні стандартної системи слід враховувати специфічні виробничі потужності компанії, фінансовий стан, рівень конкуренції, систему управління охороною праці, особливості цих умов знань, а також метод стратегічного аналізу та конкретні обставини галузі та бізнесу компанії. розглядатися.

За допомогою аналізу SPACE ми оцінюємо стратегічну позицію та дії ТОВ «МК Галичина». У таблиці 3.7 наведені результати критеріїв оцінки, які

описують фінансовий стан підприємства. Оцінка проводиться за участю експертів компанії. Для оцінки фінансової стійкості ТОВ «МК «Галичина» використаємо наступні показники, такі як використання трудових ресурсів, оборотність активів, рентабельність капіталу, рентабельність капіталу, фінансова незалежність, стабільність прибутку. Кожен з цих показників оцінюється за п'ятибальною шкалою. Після кожного цього критерію надається відповідна вага, а потім розраховується його зважений рейтинг, а також рейтинг для всієї групи.. Фінанси ТОВ «МК Галичина» слабші на 1,95 пункту. Це пов'язано зі зниженням показників рентабельності та збитковістю.

Таблиця 3.7

Зважена оцінка критеріїв фінансового становища
за методом SPACE-аналізу для ТОВ «МК «Галичина»

Критерій	Оцінка, балів					Вага	Зважена оцінка, балів
Використання трудових ресурсів	1	2	3	4	5	0,05	0,2
Оборотність оборотних активів	1	2	3	4	5	0,05	0,2
Фондовіддача	1	2	3	4	5	0,1	0,3
Рентабельність власного капіталу	1	2	3	4	5	0,2	0,2
Чистий дохід від реалізації	1	2	3	4	5	0,1	0,5
Стабільність отримання прибутку	1	2	3	4	5	0,5	2,5
Фінансове становище							3,9

Такий результат можна пояснити високим значеннями показників:

- використання трудових ресурсів - збільшення показника продуктивності праці у 2022 році на 213,07 тис. грн. або 15,24% вплинуло на збільшення обсягу реалізації за цей період на 325799 тис. грн. або 15,95%.

- темп приросту оборотних активів значно перевищує позитивний темп приросту необоротних активів, а темп приросту необоротних активів є від'ємним, що свідчить про зростання працездатності підприємства.

- рентабельність власного капіталу – знизилась на 49,37% у 2022 році;
- зростання чистого прибутку у 2022 році на 20920 тис.грн або на 208,49, більше ніж в 2 рази, у 2021 році на 149 тис. грн або 1,41%.

Оцінка корпоративного стандарту конкурентоспроможності ТОВ «МК Галичина» базується на: корпоративній частці ринку, якості продукції та стадії життєвого циклу, лояльності клієнтів, рентабельності продажів, ступеню вертикальної інтеграції (табл. 3.8). Загальна оцінка 4,05 бала.

На основі методу аналізу SPACE можна рекомендувати для ТОВ «МК Галичина» наступні стратегії уточнення:

- 1) захист існуючої конкурентної позиції для підтримки конкурентоспроможності підприємства на досягнутому рівні;
- 2) стабілізувати фінансову ситуацію та ефективніше використовувати потенціал;
- 3) удосконалення системи охорони праці

Тому основні ресурси та управлінські зусилля досліджуваних фірм повинні бути спрямовані на стабілізацію фінансового становища, захист конкурентної позиції та збереження захопленої позиції на ринку. Оскільки основним зовнішнім критерієм конкурентоспроможності підприємства є частка ринку, то в умовах напруженої конкурентної ситуації та гострої конкуренції ТОВ «МК Галичина» з прямими конкурентами позитивні зміни частки ринку будуть результатом правильно прийнятих управлінських рішень і стратегій.

РОЗДІЛ 4. ШЛЯХИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ УДОСКОНАЛЕННЯ БЕЗПЕКИ ПРАЦІ НА ТОВ «МОЛОЧНА КОМПАНІЯ «ГАЛИЧИНА» ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ ТА СУЧАСНИХ ЗАГРОЗ

Забезпечення безпечності молочної продукції для споживання є важливою задачею не лише для підприємств молочної промисловості та відповідних міністерств, але і для державного санітарного нагляду. Ефективна реалізація цієї мети вимагає чіткої організації систематичного та жорсткого контролю з боку санітарно-епідеміологічної служби, спрямованої на виконання санітарних норм і правил, правильне проведення технологічного процесу виробництва молочної продукції та систематичного контролю за їх якістю. Важливою є також розробка протиепідемічних заходів та впровадження ініціатив з підвищення санітарного рівня та культури виробництва, щоб забезпечити виробництво високоякісної епідеміологічно-безпечної продукції. Виготовлення якісної продукції неможливе без використання праці найманих працівників, та їх безпечних умов роботи.

Система управління охороною праці є ефективним інструментом управління, який допомагає підприємствам значно скоротити витрати на ліквідацію наслідків недотримання стандартів охорони праці. Головна ідея його реалізації – попередити усі можливі нещасні випадки та травми на виробництві. СУОП визначає єдиний алгоритм дій топ-менеджерів, керівників підрозділів та інших посадових осіб щодо організації безпечних умов праці на підприємстві. Цієї мети можна досягти, якщо умови праці на кожному робочому місці відповідають чинним нормам з охорони праці.

Відповідно до міжнародного стандарту ISO 45001:2018 «Система управління охороною праці». Фактори «Вимоги до застосування та керівництво», які контролюють ефективність системи [56]:

- звітування вищого керівництва колективу;
- формування корпоративної культури, спрямованої на підтримку системи управління охороною здоров'я та безпеки праці (СУОП);
- залучення працівників та консультування з ними;

- планування деяких ресурсів;
- виявлення та усунення небезпеки;
- постійний моніторинг показників системи менеджменту охорони здоров'я та безпеки праці.

СУОП вважають ефективною, якщо кількість інцидентів в наступному кварталі менша або дорівнює базовій. Зворотно, система стає неефективною, якщо відбувається нещасний випадок внаслідок впливу шкідливого або небезпечного виробничого чинника [57, с.22]

Тому з метою проведення системної та впорядкованої оцінки, контролю та підвищення ефективності профілактичних заходів у сфері охорони праці на ТОВ «МК «Галичина» рекомендуємо використовувати ризикооцінний об'єктно-орієнтований підхід. Запровадження ризик-орієнтованого підходу визначено відповідно до «Схвалення концепції реформування системи управління охороною праці України та плану заходів з її реалізації», затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2018 року № 989 – р. Аудит із застосуванням ризик-орієнтованого підходу має забезпечити впровадження європейських стандартів впровадження заходів щодо підвищення рівня безпеки та охорони здоров'я працівників сфери охорони праці в агропромислових холдингах [58]. Цей метод допомагає покращити системи управління гігієною та безпекою праці, внутрішнього контролю та управління ризиками, надаючи незалежні, об'єктивні висновки та рекомендації.

Сутність основних методів оцінки ризиків, які використовуються у світовій практиці, полягає в [59, с.14]:

- Підготовка переліку окремих запитань та відповідей щодо відповідності небезпечних виробничих об'єктів (НОВ) вимогам ПБ та ОП, а також рекомендацій щодо заходів щодо забезпечення цих вимог;
- Визначати небезпечні ситуації та події та використовувати «дерева несправностей» для подальшого аналізу;
- Аналіз типів відмов і наслідків (FMEA);
- Аналіз безпеки та продуктивності (APN);

- Аналіз за допомогою дерев несправностей (FAT), включаючи побудову графічної схеми подій, що призводять до відмови;
- Аналіз за допомогою дерева подій (ADP) - алгоритм побудови послідовності подій, викликаних основними небезпечними подіями, що дозволяє кількісно визначити ймовірність ризику заподіяння шкоди, пов'язаної з роботою підприємства (компанії);
- Оцінити вплив людського фактора на безпеку (Human Factors Reliability Analysis - ANLC);
- Оцінка технічного ризику за підходом «NAZARD».

Недоліком практично всіх методів у наших умовах є обмеженість методичних пропозицій для практичного застосування та їх аналітичних прикладів. Значна частина нормативно-методичної бази, якою користуються українські фахівці, є іноземною, що не дає змоги її широкого застосування.

Тому удосконалено методику оцінки ступеня професійних ризиків, наведену авторами Цимбалом Б.М., Шаповаловим Д.О., Шаповаловим М.С., Древалем. Ю.Д., Петрищев А.С., яка представлена в додатку Д. Основною стала методика Міжнародної організації праці. Розроблена матриця для оцінки професійних ризиків включає п'ять рівнів серйозності наслідків, п'ять рівнів вірогідності шкоди для працівника та встановлення величини ризику від мінімального значення 1 (знехтувальний ризик) до максимального – 10 (критичний ризик) [60].]

З використанням цієї матриці для оцінки професійних ризиків, пов'язаних із воєнними (бойовими) діями, визначено величини ризиків для працівників, які безпосередньо задіяні в реалізації технологічного процесу переробки молока на ТОВ «МК «Галичина» (табл. 4.1). Також варто вказати, що в працях авторів не розглянуто небезпеку від ракетних ударів, які є масовими по Україні. Так як ТОВ «МК «Галичина» розташована далеко від бойових дій, основними ризиками є ракетні удари та психологічні розлади.

Таблиця 4.1

**Визначення величини професійних ризиків, які спричинені воєнними
(бойовими) діями за удосконаленою методикою**

Фактор небезпеки	Опис ситуації	Наслідки	Вірогідність	Рівень ризику
Вибухи снарядів	Ударна хвиля та осколки від вибуху снаряду, завалення зруйнованими конструкціями під час ракетного обстрілу.	Поранення, втрата кінцівок, кровотеча, смертельні наслідки	XL («eXtra Large») - дуже велика. Виникнення стану військової небезпеки може з'явитися впродовж одного дня. Військова небезпека була дуже близькою до свого початку.	8 Недопустимий ризик
Ураження уламками під час вибухів	Розповсюдження фрагментів скла, обладнання та предметів інтер'єру з високою кінетичною енергією відбувається від місця вибуху снаряду.	Травматичні ушкодження, втрата кінцівок, кровотечі та смертельні наслідки.	XL («eXtra Large») - дуже велика. Виникнення стану військової небезпеки може з'явитися впродовж одного дня. Військова небезпека була дуже близькою до свого початку.	8 Недопустимий ризик
Вибух газу	Пошкодження газопроводів внаслідок обстрілів під час воєнних дій та вибухів накопиченого газу веде до порушення їхньої цілісності.	Травматичні ушкодження, опіки, втрата кінцівок, кровотечі та смертельні наслідки.	XS («eXtra Small») - дуже мала Випадкові та небезпечні ситуації внаслідок бойових дій виникають рідко, підприємство розташоване у віддаленні від зонних бойових дій.	1. Прийнятний ризик
Наїзд на міни	Заміновані маршрути пересування транспорту підприємства, зокрема молокоцистерни	Поранення, втрата кінцівок, кровотеча, смертельні наслідки	XS («eXtra Small») - дуже мала Випадкові та небезпечні ситуації внаслідок бойових дій виникають рідко, підприємство розташоване у віддаленні від зонних бойових дій.	4 Помірний ризик
Психологічні розлади	Неперервний стан тривоги за власне життя та безпеку близьких, постійна напруженість та занепокоєність	Депресивний стан, апатія, роздратування, неухважність	XL («eXtra Large») - дуже велика. Виникнення стану військової небезпеки може з'явитися впродовж одного дня. Військова небезпека була дуже близькою до свого початку.	7 Значимий ризик
Ураження вибухами на відкритій місцевості	Ударна хвиля та осколки від вибуху снаряду	Поранення, втрата кінцівок, кровотечі та смертельні наслідки.	S («Small») – мала Стан військової небезпеки може виникнути протягом року. Військова загроза була майже близька	5 Прийнятний ризик

Вдосконалена методика дозволяє більш точно оцінити ризик на підприємстві ТОВ «МК «Галичина» у значно ширшому проміжку часу, враховуючи ступінь впливу на організм людини та дотримуючись нормативних значень. Важливим елементом є використання комп'ютеризованих систем управління охороною праці, що дозволяє забезпечити максимальну оперативність та оптимізацію виконання рішень. Це реалізується за допомогою ризик-орієнтованого підходу, який включає в себе два ключові елементи:

- оцінка ризику, що означає аналіз виникнення та масштабів ризику в конкретних ситуаціях;
- управління ризиком, що проводить аналіз ситуації та розробку рішення з призначенням зведення ризику до прийнятого мінімуму [61, с.8].

Нажаль, на українському ринку до повномасштабного вторгнення користувались російськими програмами з охорони праці. В Україні виробництвом такого роду програм займається науково-виробнича фірма «Протек», але лише в ПК «Організатор» реалізована більша кількість аспектів робочого процесу інженера з охорони праці. Цей програмний комплекс складається із шести блоків, і при придбанні користувач обирає ті блоки, які потребують його підприємства, а також має можливість пізніше придбати інші блоки. Кожен блок відповідає певному аспекту охорони праці на підприємстві:

- 1.Облік засобів захисту - включає в себе облік та планування закупівель спецодягу та засобів індивідуального захисту.
- 2.Облік обладнання - кінцевий облік та контроль термінів технічних оглядів та експертних обстежень обладнання.
- 3.Перевірка знань та інструктажу - відповідає за облік та контроль проведення перевірки знань з охорони праці та інструктажів.
- 4.Перевірка стану охорони праці - фіксує, контролює, усуває та аналізує порушення, виявлені під час внутрішніх перевірок служби охорони праці.
- 5.Атестація робочих місць - державне оцінювання та аналіз умов праці на підприємствах.

6.Медогляди - відповідає за облік та контроль проведення медоглядів на підприємствах.

Жодна з частин програмного комплексу «Організатор» не включає функціонал для реєстрації нещасних випадків, професійних захворювань, інцидентів, а також аналізу травматизму та ведення відповідного електронного документообігу. З цим можна зробити висновок, що на ринку українських програмних продуктів відсутнє відповідне програмне забезпечення для зазначених завдань.

Під час аналізу програмних продуктів у сфері охорони праці було визначено, що всі наявні програми представлені в спеціалізованих базах даних ринку. Таким чином, для ефективного виконання завдань комп'ютеризації процесу обліку нещасних випадків та професійних захворювань можна використовувати системи керування базами даних (СКБД) та оптимізувати їх під конкретні вимоги та завдання. [62, с.87]

ВИСНОВКИ

Відповідно до поставленої мети магістерської кваліфікаційної роботи можна зробити наступні висновки:

1. Виявлено, що нормативним документом який регулює охорону праці під час воєнного стану є Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану», відповідно до якого встановлена нормативна тривалість робочого часу на рівні 60 год/тиждень, зменшення безперервного відпочинку до 24 год, можливе переведення працівника на іншу роботу без його згоди та інші. Додатково скасовуються: заборона роботи у вихідні дні; скорочений робочий день напередодні святкових, неробочих і вихідних днів; обмеження для надурочних робіт.

2. Проаналізовано діяльність ТОВ «Молочна компанія «Галичина» яке є одним з найбільших молочних підприємств в Україні, розташоване на Львівщині, в м.Радехів. Основними види діяльності підприємства було визначено: оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями і жирами; перероблення молока, виробництва масла та сиру. Всі продукти виготовляються з молока, яке підприємство отримує в 95% з фермерських господарств, що забезпечує високий вміст білка, якісні показники молока та виготовленої продукції.

3. ТОВ «Молочна компанія «Галичина» здійснює виробництво згідно технічної інструкції згідно із затвердженими технічними умовами і працює на сучасному європейському обладнанні: Tetra Pak (Швеція), ALFA LAVAL (Швеція), GEA (Німеччина), Обрам (Польща), TEWES-BIS (Польща), TEWES-KLIMA (Польща). Виявлено, що основними причинами виробничої небезпеки, шкідливості: використання електродвигунів, використання відцентрової сили, робота обладнання під високим тиском, використання аміаку, використання хімічних лужних і кислотних миючих розчинів, гарячої води, підвищена вологість, площадки обслуговування, виробничий шум, падіння з висоти, використання приводу, ланцюгових передач транспортерів.

4. Фінансовий аналіз показав, що станом на 2020-2022 роки фінансовий результат підприємства був прибуток. По всіх розрахованих показниках рентабельності спостерігається тенденція до зменшення показників. Збільшення показників всіх крім коефіцієнту рентабельності власності капіталу у 2022 році свідчить про зростання рентабельності підприємства, що викликано покращення фінансових результатів підприємства. Це свідчить, що незважаючи на складні умови господарювання в стані війни ТОВ «МК «Галичина» не лише утримує зайняті позиції на ринку, але і покращує свою фінансово-господарську діяльність.

5. Дослідження SWOT-аналізу ТОВ «МК «Галичина» показує, що перед підприємством стоять великі можливості та загрози, сильні сторони переважають над слабкими. Основними сильними сторонами підприємства є адекватні фінансові ресурси; повна компетентність в ключових питаннях; міжнародний імідж; налагоджені канали збуту; висока інфраструктура та забезпеченість технологічним та виробничим обладнанням виробництва; регулярні закордонні інвестиції; конкурентні переваги. Відповідно до SPACE-аналізу ТОВ «МК «Галичина» – має безсумнівну конкурентну перевагу, й основні зусилля керівництва мають бути спрямовані на її збереження з використанням наявного фінансового потенціалу.

6. Для усунення несприятливих факторів праці і трудового процесу працюючих у ТОВ «МК «Галичина» рекомендується наступне: ліквідація об'ємно-планувальних недоліків в проектно-будівельних рішеннях; заходи щодо оптимізації роботи основного й допоміжного технологічного обладнання і своєчасного проведення ремонту; посилення уваги до соціально-побутових проблем працюючих з боку адміністрації; організація додаткового внутрішньозмінного відпочинку і більш комплексного підходу до попереджувального й поточного санітарного нагляду. Для покращення охорони праці: проведення внутрішнього аудиту із застосуванням ризик-орієнтованого підходу, визначення професійних ризиків, комп'ютеризація охорони праці, стимулювання на навчання персоналу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Хімінець В.Є. Організація охорони праці під час воєнного стану. С.200-203. 2023. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/19385/1/77.pdf> (дата звернення: 2.09.2023)
2. Ашихміна А.Н., Ковбача Ю.М. Аналіз безпеки працівників на підприємствах під час воєнних дій в Україні на прикладі ТОВ «Метінвест». Modern tools and methods of scientific investigations. 2023. С.53-55
3. Про охорону праці: Закон України № 2695-ХІІ від 14.10.92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text> (дата звернення: 10.09.2023)
4. Лотарева Д. В. Основні вимоги до побудови і функціонування системи управління охороною праці на підприємстві. Сучасні підходи до охорони праці в закладах професійної освіти. 2022. С. 86-90.
5. Ткачук А.І., Пуляк О.В. Питання сучасної зброї масового ураження при вивченні цивільного захисту, безпеки життєдіяльності та охорони праці в галузі. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. Вип.208. 2023. С.239-245
6. Про правовий режим воєнного стану. Закон України. № 389-VIII від 12.05.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
7. Гогіташвілі Г.Г., Лапін В.М., Яцюк Р.А., Сторожук В.М., Мельников О.В. Основни охорони праці: підручник. К: Знання, 2016. 311 с.
8. Цимбал Б.М., Петрищев А.С. Особливості охорони праці під час воєнних (бойових) дій. Міжнародна науково-практична конференція . 2022. С.233-234
9. Курепін В.М. Об'єкти енергетики під час війни в Україні: як забезпечити безпечні умови праці. Охорона праці: освіта і практика проблеми та перспективи розвитку охорони праці. 2023. С.83-85
10. Цимбалюк О.В. Зміни у законодавстві з охорони праці під час воєнного стану. Безпека життя і діяльності людини: теорія та практика. 2022. С.203-206

11. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України № 2136-IX. від 15.03.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>

12. Козак К.Б., Корсікова Н.М., Петренко Ю.О. Управління мотивацією персоналу в умовах постпандемії та воєнного стану. Економіка харчової промисловості. 2022. Т.14, Вип. 4. С. 26-34

13. Мінська Н.В., Трефілова Л.М. Охорона праці під час воєнного стану. С.220-221. URL: http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/18424/1/Zapobiganya_vynyknennya_NS-220-221.pdf

14. Про затвердження Порядку видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки: Постанова Кабінету Міністрів України №1107 від 26 жовтня 2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1107-2011-%D0%BF#Text>

15. Про затвердження переліку машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України №87 від 3 лютого 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/77-2021-%D0%BF#Text>

16. Охорона праці : нові правила та законодавчі зміни на підприємстві в 2023. URL: <https://bezpeka-praci.kiev.ua/ohorona-praczi-2022-shho-zminylosya-v-zakonah-z-pochatku-roku/>

17. Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану: постанова Кабінету Міністрів України №303 від 13.03.2022 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/303-2022-%D0%BF/ed20220517#Text>

18. Хмара М. Особливості припинення трудових відносин а умовах воєнного стану в Україні. Актуальні проблеми правознавства. 2 (30).2022. С.122-125

19. Які перевірки проводить Держпраці під час воєнного стану. URL: <https://profpressa.com/news/iaki-perevirki-provodit-derzhpratsi-pid-chas-voennogo-stanu>
20. Особливості проведення перевірок Держпраці в умовах воєнного стану. URL: <https://pon.org.ua/novyny/10475-osoblyvosti-provedennia-perevirok-derzhpraci-v-umovakh-voennogo-stanu.html>
21. Про затвердження форм висновків експертизи: Наказ Міністерства економіки № 1191-21 від 31.12.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0119-22#Text>
22. Про затвердження Вимог до експертних організацій, які мають намір виконувати (виконують) експертизу стану охорони праці та безпеки промислового виробництва та щодо відповідності машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки вимогам законодавства про охорону праці та промислової безпеки. Наказ Міністерства економіки № 34-22 від 06.01.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0118-22#Text>
23. Нові форми висновків експертиз стану охорони праці та безпеки виробництва. URL: <https://www.sop.com.ua/news/3513-nov-formi-visnovkv-ekspertiz-stanu-206-ohoroni-prats-ta-bezpeki-virobnitstva>
24. Як подбати про безпечну працю під час воєнного стану URL: <https://oppb.com.ua/articles/yak-podbaty-pro-bezpechnu-pratsyu-pid-chas-voennogo-stanu>
25. Офіційний веб-сайт ТОВ «Молочна компанія «Галичина». URL: <https://galychyna.com.ua/>
26. Молочна компанія «Галичина» запустила виробництво безлактозних йогуртів і молока. URL: <https://harch.tech/2021/04/07/dezlaktozni-jagurty/>
27. Звіт з управління ТОВ «Молочна компанія «Галичина» 2020 року. URL: <https://galychyna.com.ua/finance-report/>
28. Міжгалузеві технології, що здатні підвищити енергоефективність українських промислових підприємств. 2021. 32 с. URL:

<https://saee.gov.ua/sites/default/files/blocks/2021-Cross-Cutting-Technologies-ukr.pdf>

29. Про створення служби охорони праці: Наказ 14.09.2018 р ТОВ «Молочна компанія «Галичина»

30. Декларація відповідності матеріально-технологічної бази вимогам законодавства з питань охорони праці ТОВ «Молочна компанія «Галичина» №1058/20 від 16.10.2020 р.

31. Декларація відповідності матеріально-технологічної бази вимогам законодавства з питань охорони праці ТОВ «Молочна компанія «Галичина» №0918/21 від 15.10.2021 р.

32. Як енергоефективність змінює українську промисловість. URL: <https://mind.ua/news/20233590-yak-energoefektivnist-zminyue-ukrayinsku-promislovist>

33. Іванків А.М. Удосконалення системи управління безпечністю відповідно до серії ISO 22000 виробництва сиркового десерту на основі пахти: кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра. 2021. 100 с.

34. НПАОП 15.5-1.05-99. Правила охорони праці для працівників підприємств по переробці молока. Наказ Держнаглядохоронпраці від 22.07.1999. URL: http://sop.zp.ua/norm_npaop_15_5-1_05-99_03_ua.php

35. НПАОП 15.0-3.03-98. Типові норми безплатної видачі спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту працівникам м'ясної і молочної промисловості. Наказ Держнаглядохоронпраці від 10.06.1998 №116. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0451-98#Text>

36. НПАОП 0.00-4.12-05 Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці. Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 № 15. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0231-05>

37. Зеркалов Д. В. Наукові основи охорони праці : монографія. К. : Основа, 2015. 934 с..

38. Шаповалов Д.О. Гігієнічні особливості умов праці та професійного здоров'я працівників ТОВ «Харківський молочний комбінат: магістерська робота. 2021. 100 с.

39. Основи охорони праці: Підручник. 3-ТЄ перероблене. / К. Н. Ткачук, В. В. Зацарний, Д. В. Зеркалов, О. І. Полукаров, В. С. Коз'яков, Л. О. Мітюк, Ю. О. Полукаров, Т. Є. Луц. За ред. К. Н. Ткачука. К. : Основа, 2014. – 456 с.

40. Основні вимоги до гігієни персоналу, який працює у зоні поводження з харчовими продуктами. URL: <https://kosmacka-gromada.gov.ua/news/1683021336/>

41. Про затвердження Мінімальних вимог безпеки і охорони здоров'я при використанні працівниками засобів індивідуального захисту на робочому місці: Наказ Міністерства соціальної політики України від 29.11.2018 № 1804. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/369890___369955

42. Кримінальна відповідальність за нехтування сигналом «повітряна тривога»: як не допустити до притягнення. URL: <https://yefimov-partners.com/2022/08/15/%D0%BA%D1%80%D0%B8%D0%BC%D1%96%D0%B%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0-%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C-%D0%B7%D0%B0-%D0%BD%D0%B5%D1%85/>

43. Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів: Наказ Держнаглядохоронпраці від 09.01.1998 № 4. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0093-98#Text>

44. Правила улаштування електроустановок: Наказ Міністерства енергетики та теплоенергетики України від 21.07.2017 № 476. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0476732-17#Text>

45. Правила технічної експлуатації електроустановок споживачів: Наказ Міністерства енергетики та теплоенергетики України від 25.07.2006 № 258. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1143-06>

46. Як безпечно експлуатувати генератори електричної енергії. URL: <https://pro-op.com.ua/article/16530-yak-bezpechno-ekspluatuvati-generatori->

elektrichnoi-

energii?utm_source=letter_news&utm_medium=email&utm_campaign=letter_SOP_news_12.10.2023&utm_content=1632402156&utm_term=news»

47. Іванова О.В., Ювченко Н.М. Охорона праці в галузі та цивільний захист: Конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ, 2016, 90 с.

48. Звіт незалежних аудиторів та фінансова звітність 2020 р. ТОВ «Молочна компанія «Галичина». URL: <https://galychyna.com.ua/zvit-auditoryv-2020-rik/>

49. Звіт незалежних аудиторів та фінансова звітність 2021 р. ТОВ «Молочна компанія «Галичина». URL: <https://galychyna.com.ua/zvit-auditoryv-2021-rik/>

50. Звіт незалежних аудиторів та фінансова звітність 2022 р. ТОВ «Молочна компанія «Галичина». URL: <https://galychyna.com.ua/zvit-nez-auditoriv-2022/>

51. Олександренко І. В. Діагностика ліквідності та платоспроможності підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2014. № 6 (156). -С. 419–426.

52. SWOT-аналіз – основа формування маркетингових стратегій підприємства: навчальний посібник / Під ред. д.е.н., Л. В. Балабанової. Донецьк : ДонДУЕТ, 2011. 180 с

53. Пилипенко О. В. Стратегічний аналіз: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2018. 350 с.

54. Головка Т. В., Сагова С.В. Стратегічний аналіз : навчально-методичний посібник (для самостійного вивчення дисципліни). К.: КНЕУ, 2012. 198 с.

55. Управління кадрами і підбором персоналу в ПАТ «Бель Шостка Україна». URL: <https://www.it.ua/ru/cases/article/upravlinnja-kadrami-i-pidborom-personalu-v-pat-bel-shostka-ukraina>

56. ДСТУ ISO 45001:2019 Системи управління охороною здоров'я та безпекою праці. Вимоги та настанови щодо застосування (ISO 45001:2018, IDT).

Наказ від 26.12.2019 № 502. URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=88004

57. Маслова О.В., Гончарова І.П. Ризикоорієнтовні підходи в охороні праці: електронний навчальний курс. Біла Церква, БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2023. 76 с.

58. Концепція реформування системи управління охороною праці в Україні та затвердження плану заходів щодо її реалізації. Схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2018 р. № 989-р. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/369531___369596

59. Здановський В.Г., Радіонов М.О., Шепітчак В.Б., Солтисік Р.А. Застосування ризик-орієнтованого підходу до оцінки виробничих чинників з метою підвищення дієвості системи управління охороною праці. Вісник ЛДУБЖД, №24, 2021.с.12-23

60. Підвищення рівня безпеки праці під час бойових дій / Цимбал Б.М., Петрищев А.С., Древаль Ю.Д., Малтко Ю.Д., Шароватова О.П., Веретеннікова Ю.А. Проблеми надзвичайних ситуацій. 2022. Вип.2 (26). 20 с.

61. Охорона праці в галузі. Змістовий модуль № 2. «Нормативноправові акти охорони праці». Тема № 4. «Реформування системи управління охороною праці в Україні» : конспект лекції / уклад. В. М. Курепін. Миколаїв : МНАУ, 2023. 36 с

62. Соколан Ю. С., Романішина О.В. Оптимізація наглядової діяльності з питань аналізу та обліку нещасних випадків на підприємствах шляхом створення баз даних. Український журнал будівництва та архітектури. 2023. № 1. С. 83-91

63. Ліканова А.О. особливості в управлінні персоналом підприємства в умовах воєнного стану в Україні: кваліфікаційна робота (проект). 2023. 73 с.

64. Клименко А. 2022. Що таке резильєнтність, або Як мотивувати й надавати сил команді під час війни? URL: <https://hrliga.com/index.php?module=news&op=view&id=24098>

65. Костякова М. Шляхи удосконалення реалізації функції мотивації персоналу під час воєнного стану. Проблеми раціонального використання соціально-економічного, еколого-енергетичного потенціалу України та її регіонів в умовах воєнного стану. 2023. С.82-85

66. Малько О.Д., Перегуда О.В. Інноваційні підходи до забезпечення безпеки праці працівників агропромхолдингу «Астарта-Київ». Проблеми надзвичайних ситуацій . 2023. с.413-414

